

မြန်မာနိုင်ငံ

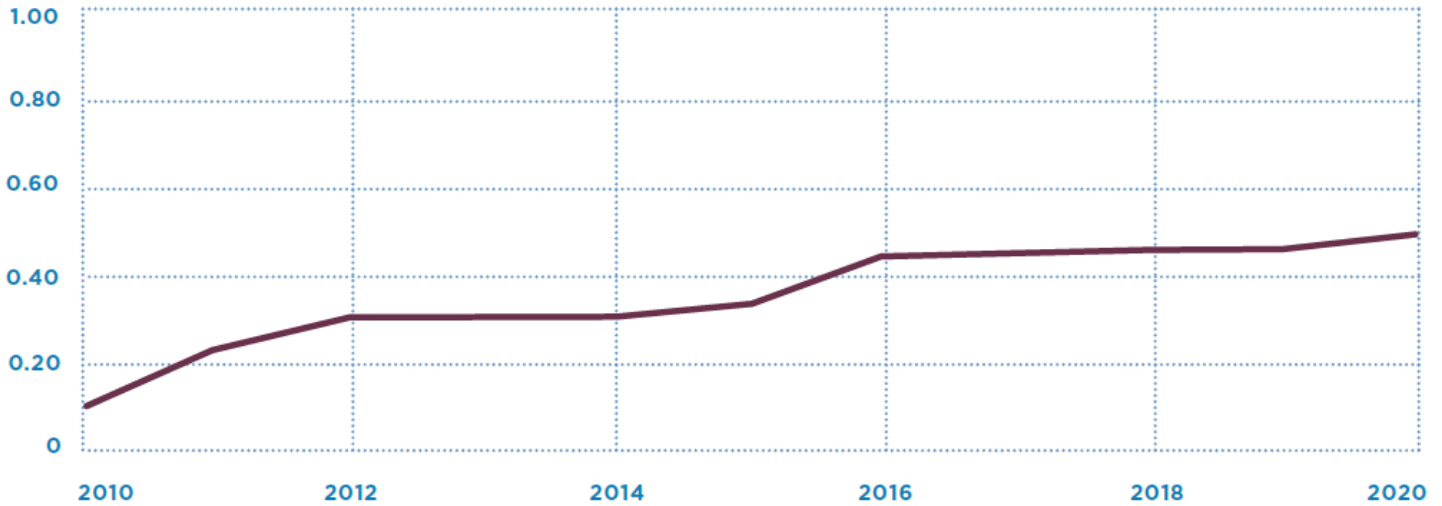
မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုနှင့် ဆက်စပ်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေး အသိုင်းအဝိုင်းအပေါ်ပြင်းထန်ရှည်ကြာသော တိုက်ခိုက်မှုအကြောင်းကို အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသော ပညာရှင်များ (SAR) အဖွဲ့က အစီရင်ခံခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြသော ကျောင်းသားများနှင့် ပညာရှင်များအပေါ်ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်၍ လက်စားချေရန် စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များက အကြမ်းဖက် အင်အားသုံး၊ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း၍ တရားစွဲဆိုမှုများကို မကြာခဏ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သဘောထားကွဲလွဲမှုကို အင်အားသုံးရပ်တန့်ရန်နှင့် ထိုအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် စစ်အင်အားများသည် အဆင့်မြင့်ပညာရေး ကျောင်းပရဝုဏ်များကို ဝင်ရောက်စီးနင်းပြီး တပ်စွဲခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည့်အတွက် ပညာရှင် နှင့် အခြား အဆင့်မြင့်ပညာရေးဝန်ထမ်း ထောင်ပေါင်းများစွာကို ရာထူးမှ ဆိုင်းငံ့ခဲ့သည်။

ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်ကို အကာအကွယ်ပေးသည့် အမျိုးသားအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ သတ်မှတ်လုပ်ဆောင်ချက်များဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအား ချည်နှောင်ထားသည်။ နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ် (ICESCR) ကို သဘောတူထားသည်။ ဤသဘောတူညီချက်တွင် ပညာရေးဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့် (ပိုဒ်ခွဲ 13) ပါဝင်ပြီး အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများအား “သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ သုတေသနပြုမှုနှင့် တီထွင်လုပ်ဆောင်ချက်နှင့် ခွဲထား၍မရနိုင်သော လွတ်လပ်ခွင့်ကို လေးစားရန်” တိုက်တွန်းထားသည် (ပိုဒ်ခွဲ 15(3))။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်၏ မပါမဖြစ် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် လွတ်လပ်စွာ ထင်မြင်ခွင့်နှင့် ဖော်ပြခွင့် (ပိုဒ်ခွဲ 19) ပါဝင်သော နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးများအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်ကို လက်မှတ်ထိုးထားပါ။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်ကို အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးခြင်းသည် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်အပေါ် ထားရှိသည့် လေးစားမှုပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။ ယင်းကို “လူထုမှ တာဝန်ယူထားသော စနစ်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် အဆင့်မြင့်ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းတို့၏ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အလုပ်၊ စံညွှန်းများ၊ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် သက်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်မှ ထောက်ပံ့သော ရန်ပုံငွေနှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် လေးစားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ထိရောက်စွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အတိုင်းအတာ”¹ အဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ စစ်တပ်မှ အဓိက မူကြမ်းရေးသားခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံတော်မှ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပညာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့်အညီ - (က) ပညာသင်ယူရန် အခွင့်အရေး ရှိသည် [...] [ထို့ပြင်] (ဂ) သိပ္ပံနည်းကျ သုတေသနပြုလုပ်ရန်၊ သိပ္ပံပညာရပ်ကို စူးစမ်းလေ့လာရန်၊ တီထွင်ဖန်တီးရန်နှင့် အနုပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စာရေးသားရန်နှင့် သုတေသနပြုရန် အခွင့်အရေးရှိသည် ...” (ပိုဒ်ခွဲ 366 (က) နှင့် (ဂ))²။ သို့ရာတွင် လွတ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ စုရုံးခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင်မူ ကန့်သတ်ချက်များစွာ ရှိသည်။³ စစ်တပ် အာဏာသိမ်းမှုနှင့် လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသော နိုင်ငံတွင်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘေးကင်းသော ကျောင်းများဖြစ်ရေး ထုတ်ဖော်ကြေညာချက်ဖြစ်သည့် “ကျောင်းသားများ၊ ဆရာများ၊ ကျောင်းများနှင့် တက္ကသိုလ်များကို လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ၏ အဆိုရှားဆုံး အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် အစိုးရများအကြား နိုင်ငံရေးအရ ကတိပြုကြီးပမ်းမှု”⁴ ကို လက်ခံကြိုဆိုခြင်း မရှိသေးသည့်အတွက် ဤနေရာတွင် မည်သည့်အရာကိုမျှ အာမခံ၍ မရပါ။

အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသော ပညာရှင်များအကြောင်း- အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသော ပညာရှင်များ (SAR) သည် နိုင်ငံ 40 ကျော်ရှိ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အဖွဲ့အစည်း 550 ကျော်နှင့် လူပေါင်း ထောင်ချီ၍ ပါဝင်သော နိုင်ငံတကာ ကွန်ရက်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အသိုင်းအဝန်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များအား အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ခြိမ်းခြောက်တိုက်ခိုက်မှုများမှ ကာကွယ်ရန် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် ပဋိပက္ခများနှင့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာတွင် အကြောင်းရင်းနှင့် သက်သေအပေါ် အခြေခံသည့် ချဉ်းကပ်နည်းများကို သုံးပြီး လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းရှိ နေရာကို ချဲ့ထွင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ SAR သည် ဤရည်ရွယ်ချက် ပြည့်မြောက်ရန်အလို့ငှာ လူတစ်ဦးချင်းစီအား တိုက်ရိုက် ကာကွယ်ပေးခြင်း၊ တိုက်ခိုက်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် တာဝန်ယူမှု တိုးပွားစေရန် ရည်ရွယ်သော ကိုယ်စားပြုခြင်းအပြင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ဆက်စပ်တန်ဖိုးများကို မြှင့်တင်ရန် သုတေသနနှင့် သင်ယူရေးဆိုင်ရာ ပဏာမခြေလှမ်းများမှတစ်ဆင့် စီမံဆောင်ရွက်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ စာသားသည် SAR ၏ ၂၀၂၁ ခုနှစ် လွတ်လပ်စွာတွေးခေါ်ရေး အစီရင်ခံစာမှ ဒေသဆိုင်ရာ ပရိုမိုဇ် ၁၆ ခုမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းက SAR ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ရေး စီမံကိန်းမှ အစီရင်ခံစာသည်အတိုင်း ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်အကြား နိုင်ငံ နှင့် နယ်မြေပေါင်း ၆၅ နိုင်ငံတွင် အဆင့်မြင့်ပညာရေး အသိုင်းအဝန်းအတွင်း တိုက်ခိုက်မှု ၃၃၂ ခုအပေါ်ဆန်းစစ်သုံးသပ်ထားပါသည်။ ဤကွန်ရက်လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ရန် စိတ်ဝင်စားသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များအား www.scholarsatrisk.org သို့ ဝင်ကြည့်ရန် (သို့) scholarsatrisk@nyu.edu သို့ အီးမေးလ်ပို့ရန် ဖိတ်ခေါ်ပါသည်။

1 = High Respect for Academic Freedom
1 = ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ကို လေးစားမှုအားကောင်း

0 = Low Respect for Academic Freedom
0 = ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ကို လေးစားမှုအားနည်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်အား လေးစားမှုသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် တွင် အရပ်သား အုပ်ချုပ်မှုကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းနိုင်ပြီးနောက် စတင် တိုးတက်လာခဲ့သည်။* ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံကို ၁၉၆၁ မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ် အထိ ထိန်းချုပ်ခဲ့သော စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ထိုတိုးတက်မှု ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်သည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ကျင်းပခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နေရာအများစုကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) မှ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ စစ်တပ်သည် အာဏာလွှဲပေးရမည့်အစား ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် သူမ၏ ထိပ်သီးပါတီဝင်များအပြင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အကြံပေးဖြစ်သော ဩစတြေးလျ စီးပွားရေးနှင့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်ဖြစ်သူ Sean Turnell ကိုပါ ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။^၆ စစ်တပ်သည် လာမည့်နှစ်အတွင်း နိုင်ငံကို စီမံအုပ်ချုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ကျောင်းသားများနှင့် ပညာရှင်များ ဦးဆောင်သော သပိတ်များစွာ နိုင်ငံတဝန်း ပေါ်ပေါက်ပျံ့နှံ့ခဲ့ပြီး စစ်တပ် အာဏာသိမ်းမှုကို ရှုတ်ချကာ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံအဖြစ် ပြန်လည်အသွင်ပြောင်းရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် သပိတ်များကို ဖြိုခွင်းရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ထိန်းချုပ်မှု ခိုင်မာအောင် ကြိုးပမ်းရာတွင် လူပေါင်းထောင်ချီ၍ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ရာချီ၍ သတ်ခြင်းနှင့် လူများစွာတို့ကို ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေခဲ့ခြင်းဖြင့် ရက်စက်ကြမ်းတမ်းစွာ ပြုမူခဲ့သည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ကျောင်းသားများ၊ ပညာရှင်များနှင့် ထိုသူတို့၏ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများကို ပစ်မှတ်ထားကာ ကျောင်းပရဝုဏ်များတွင် စခန်းချ၍ ဝန်ထမ်းများအား တာဝန်ဆိုင်ခံမည်၊ အလုပ်ဖြုတ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကာ အတင်းအကျပ် အလုပ်သို့ အစီရင်ခံစေခဲ့သည်။

သပိတ်မှောက် လှုပ်ရှားမှုများကို ကန့်သတ်ရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် စစ်တပ်နှင့် ရဲတို့သည် အင်အားသုံးအကြမ်းဖက်ခဲ့သောကြောင့် သပိတ်မှောက်စဉ် သေနတ်ပစ်ခံခဲ့ရသော ရတနာပုံတက္ကသိုလ် ကျောင်းသူ မကြယ်စင်^၆ နှင့် ဆေးကျောင်းသား မောင်ခန့်ညားဟိန်း တို့ နှစ်ဦး အပါအဝင် လူပေါင်း ၁၁၀၀ ကျော် သေဆုံးခဲ့သည်။ သပိတ်များနှင့် အထွေထွေသပိတ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည့် ပြည်သူ့ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှု (CDM) တွင် ပါဝင်ခဲ့မှုကြောင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ အပါအဝင် လူပေါင်း ၈၅၀၀ ကျော်ကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။^၇ အာဏာသိမ်းပြီး သုံးရက်အကြာတွင် ရဲများသည် မန္တလေး ဆေးတက္ကသိုလ် ၌ စစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်သော ဆိုင်းဘုတ်များကို ကိုင်၍ ဆောင်ပုဒ်များကို ရွတ်ဆိုနေခဲ့သည့် ကျောင်းသားများနှင့် အခြားတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။^၈ မော်လမြိုင်တက္ကသိုလ် ပရဝုဏ်ရှေ့တွင် သပိတ်မှောက်နေသော ကျောင်းသားများကို ရဲများက ရာဘာကျည်နှင့် ပစ်ခတ်ခဲ့ပြီး ရိုက်နှက်ခဲ့သည်။^၉ ရဲများက အဆိုပါကျောင်းသားများကို လူစုခွဲရန် အမိန့်ပေးပြီး မိုးပေါ်ထောင်၍ “သတိပေး ပစ်ခတ်မှုများ” ပြုလုပ်ပြီးနောက် ဆန္ဒပြနေသူများအား ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ အနည်းဆုံး ကျောင်းသား ၁၄ ဦး အဖမ်းခံခဲ့ရပြီး ကျောင်းသားတစ်ဦးမှာ ရာဘာကျည်သင့်၍ ဒဏ်ရာရခဲ့သည်ဟု အစီရင်ခံခဲ့ကြသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် အရပ်ဝတ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက CDM လှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ရန် ဆရာဆရာမများကို စီစဉ်ပေးခဲ့သည့် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ အရှေ့တိုင်းပညာဌာနမှ ပါမောက္ခတစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးအာကာမိုးသူကို ပြန်ပေးဆွဲခဲ့သည်။^{၁၀}

* ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်မှု အညွှန်း (AFI) အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်အား လေးစားမှုသည် 2009 တွင် ရမှတ် 0.04 (အနိမ့်ဆုံးအဆင့်) ရှိရာမှ 2020 တွင် 0.49 (အလယ်အလတ်အဆင့်) သို့ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ AFI အကြောင်း ပိုမိုသိရှိလိုပါက ဤနေရာတွင် ကြည့်နိုင်ပါသည် -

ကျောင်းပရဝုဏ်အနီးတွင် ဆန္ဒပြရန် တက္ကသိုလ်ဝန်ထမ်းများ စုရုံးလာချိန်၌ ဦးအာကာမိုးသူအား သေနတ်ဖြင့်ချိန်၍ ထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်။ တိုးပွားလာသော လှုပ်ရှားတက်ကြွသူများကဲ့သို့ပင် ဦးအာကာမိုးသူအား ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၅၀၅ (က) (ယခု ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ)) - “ကြည်းတပ်၊ ရေတပ် သို့မဟုတ် လေတပ်မှ အရာရှိ၊ စစ်သား၊ သင်္ဘောသား သို့မဟုတ် လေယာဉ်မှူး မည်သူမဆို အမိန့်နာခံရန် ငြင်းဆန်ခြင်း သို့မဟုတ် တစ်နည်းအားဖြင့် ထိုကဲ့သို့ တာဝန်ကို မလေးမစားပြုခြင်း သို့မဟုတ် ထမ်းဆောင်ရန်ပျက်ကွက်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်စေရန် သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြေရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထုတ်ပြန်ချက်၊ ကောလာဟလ သို့မဟုတ် အစီရင်ခံစာကို ဖန်တီးသူ၊ ထုတ်ဝေသူ သို့မဟုတ် ဖြန့်ချိသူ မည်သူမဆို - ဖြင့် စွဲချက်တင်ခဲ့သည်ဟု အစီရင်ခံခဲ့သည်။” အာဏာသိမ်းပြီး လပိုင်းအတွင်း စစ်တပ်သည် အကြမ်းမဖက်သည့် ကျောင်းသားများနှင့် ပညာရှင်များအပါအဝင် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအား တရားမျှတမှုမရှိဘဲ ထိန်းသိမ်းပြီး တရားစွဲဆိုရာတွင် အာဏာပိုင်သက်ရောက်စေမည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ရာဇသတ်ကြီးကို ပြင်ဆင်ခဲ့သည်ဟု ဥပဒေ ပညာရှင်များက အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခဲ့သည်။ ဧပြီလ ၂၁ ရက်တွင် ရဲနှင့် စစ်သားများသည် မြစ်ကြီးနားတက္ကသိုလ် ကျောင်းသားသမဂ္ဂ၏ ယာယီဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော **ကိုမျိုးထက်နိုင်လင်း**ကို သူ့မိသားစု နေအိမ်တွင် နံနက်အစောပိုင်း၌ ဝင်ရောက်ရှာဖွေ ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။¹¹ မေလ ၂၁ ရက်တွင် အာဏာသိမ်းမှုအပေါ် ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများကို ဖြိုခွင်းရေး၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် စစ်သားများနှင့် ရဲများက ဟင်္သာတ နည်းပညာတက္ကသိုလ်မှ လက်ထောက်ကထိကဖြစ်သူ **ဒေါ်နီလာမြင့်** ကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။¹² ဒေါ်နီလာမြင့်သည် ဆန္ဒပြမှုနှင့် ပြည်သူ့ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ဆောင်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းကြောင့် အလုပ်မှ ဆိုင်းငံ့ခံရသည့် နိုင်ငံတဝန်းရှိ တက္ကသိုလ်အများအပြားမှ ဆရာဆရာမများတွင် ပါဝင်သည်။ ဟင်္သာတတွင် တက္ကသိုလ်ဆရာဆရာမ ၇၀ ကျော် အလုပ်မှ ဆိုင်းငံ့ခံရသည်ဟု ရင်းမြစ်တစ်ခုက အစီရင်ခံခဲ့သည်။¹³

အင်အားသုံးခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခြင်းတို့ ပါဝင်သော အဖြစ်အပျက်အများစုမှာ အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော်လည်း ကျောင်းသားများအား ဖမ်းဆီးမှုသည် အာဏာမသိမ်းမီ လပိုင်းအလိုကတည်းက ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း ဤနေရာတွင် ဖော်ပြလိုပါသည်။ (ကျောင်းသားအုပ်စုများသည် ၁၉၈၈ အရေးအခင်း အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် အထူး အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ နှစ်ပေါင်းများစွာ ပါဝင်လာခဲ့သည်။) ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ရဲများသည် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား ၁၄ ဦးကို ဖမ်းဆီးခဲ့ရာ ထိုကျောင်းသားအများအပြားမှာ **ဗမာပြည်လုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားသမဂ္ဂ အဖွဲ့ချုပ်**၏ အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကို ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။¹⁴ ထိုကျောင်းသားများအနက် အနည်းဆုံး ကျောင်းသားခြောက်ယောက်အား စစ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီရှေ့ပြေး ဆောင်ပုဒ်များ ပါဝင်သော လက်ကမ်းစာစောင်များနှင့် အခြားပုံနှိပ်စာရွက်များကို ဖြန့်ချိသည်ဟု စွပ်စွဲလျက် ဖမ်းဆီးခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ဖမ်းဆီးမှုများကို အစီရင်ခံခဲ့ချိန်တွင် အခြားကျောင်းသားသုံးဆယ်ခန့်သည် အဖမ်းမခံရအောင် ပုန်းရှောင်နေခဲ့ရသည်ဟု ABSFU က ပြောကြားခဲ့သည်။ လပိုင်းအကြာ ဇန်နဝါရီ ၅ ရက်တွင် အခြား ABSFU အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ကိုဘုန်းမြင့်ကျော်ကို အောင်မြေသာစံမြို့နယ်၌ ရဲများက ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။¹⁵

စစ်တပ်အင်အားစုများသည် အာဏာသိမ်းမှု အစောပိုင်းကတည်းက အဆင့်မြင့်ပညာရေး ကျောင်းပရဝုဏ် အများအပြားကို ဝင်ရောက်စီးနင်း ထိန်းချုပ်ခဲ့ရာ ထိုပရဝုဏ်များကို စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အသုံးပြုရန် အပါအဝင် အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်သော တက်ကြွလှုပ်ရှားမှုကို ရပ်တန့်ရန်နှင့် အဆောက်အအုံများကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိသာလှပါသည်။ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၄ ရက်တွင် စစ်သားအယောက် ၂၀ က **မြန်မာနိုင်ငံ လေကြောင်းသိပ္ပံ အင်ဂျင်နီယာ တက္ကသိုလ်** ကို စီးနင်းခဲ့သည်။¹⁶ ဝင်ရောက်စီးနင်းမှုကို မျက်မြင်တွေ့ကြုံခဲ့ရသော ကျောင်းသားတစ်ဦးက စစ်သားများသည် သူတို့အား ရင်ဆိုင်ဆန့်ကျင်ခဲ့သော ဆရာများနှင့် ဝန်ထမ်းများကို “အသိဉာဏ်ရှိရှိ ပြုမှုဆောင်ရွက်”သင့်ကြောင်းနှင့် စစ်တပ်၏ ဂုဏ်သတင်းကို ထိခိုက်အောင် မပြုလုပ်ရန် ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံခဲ့သည်။ မတ်လ ၇ ရက်၌ စစ်တပ်မှ တပ်စွဲရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန် **မန္တလေး နည်းပညာတက္ကသိုလ်** ကို ၎င်းတို့ထံ လွှဲအပ်ရန် ဆရာများနှင့် ဝန်ထမ်းများအား စစ်သားများက တောင်းဆိုခဲ့သည်။¹⁷ ဝန်ထမ်းများက လိုက်နာရန် ငြင်းဆန်သည့်အခါ နောက်ထပ်စစ်သားများ ရောက်ရှိလာပြီး အင်အားသုံးဝင်ရောက်ရန် မျက်ရည်ယိုဗုံးခွဲကာ ရာဘာကျည်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ထိုတစ်နေ့တည်းမှာပင် တက္ကသိုလ်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဒေသခံများမှ အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်ရာနေရာဖြစ်သည့် **မုံရွာတက္ကသိုလ်** ကို ရဲနှင့်စစ်သားများက ဝင်ရောက်စီးနင်းခဲ့သည်။¹⁸ မတ်လဆန်း၌ စစ်အင်အားစုများသည် အနည်းဆုံး နောက်ထပ် တက္ကသိုလ်ခုနစ်ခုတွင် ဝင်ရောက်စီးနင်းခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် စခန်းချခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံစာများကို လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာနေရာနှင့် ဖြစ်စဉ် ဒေတာစီမံကိန်းက စုစည်းခဲ့သည်။ ထိုတက္ကသိုလ်များတွင် **ရတနာပုံတက္ကသိုလ်၊ မော်လမြိုင်တက္ကသိုလ်၊ ကျောက်ဆည်တက္ကသိုလ်၊ တောမ တက္ကသိုလ်၊ ဟားခါးတက္ကသိုလ်၊ ရေနံချောင်းတက္ကသိုလ်** နှင့် **ပခုက္ကူတက္ကသိုလ်** တို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။¹⁹

အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြသူများကို အပြစ်ပေးရန်နှင့် အဆင့်မြင့်ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများကို ထပ်မံထိန်းချုပ်နိုင်ရန် စစ်တပ်သည် ဝန်ထမ်းများစွာအား ရာထူးမှ ဆိုင်းငံ့ခဲ့သည်။ မြန်မာ့ဆရာဆရာမများ အဖွဲ့ချုပ်မှ ပေးသော အချက်အလက်များအရ အဆင့်မြင့်ပညာရေး ဝန်ထမ်းနှင့် ရုံးဝန်ထမ်း ၁၁၀၀၀ ကျော်ကို ရာထူးမှ ဆိုင်းငံ့ခဲ့ကြောင်း မေလ ၁၁ ရက်နေ့ တွင် Reuters သတင်းဌာနမှ အစီရင်ခံခဲ့သည်။ မေလ ၂၃ ရက်တွင် ထိုအရေအတွက်မှာ ၂၀၀၀၀ နီးပါးအထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။²⁰ ထိုတာဝန်ဆိုင်းငံ့မှုများသည် CDM ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ဆန္ဒပြမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ဝန်ထမ်းများကို ပစ်မှတ်ထားခဲ့သည်။ Reuters သတင်းဌာနမှ အစီရင်ခံမိမိ ရှေ့အပတ်များတွင် စစ်တပ်က ပညာရေးဝန်ထမ်းများ၊ ရုံးဝန်ထမ်းများနှင့် ကျောင်းသားများအား နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ကျောင်းပရဝုဏ်များတွင် လူကိုယ်တိုင် လာရောက် ပညာသင်ယူရန်အတွက် ကျောင်းတက်ရန် အမိန့်ပေးခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စရပ်မတိုင်မီ ကိုဗစ် - 19 ကပ်ရောဂါကြောင့် တစ်နှစ်ကျော်ကြာ အတန်းများ ရွှေ့ထားပြီး အွန်လိုင်းမှ သင်ယူနေခဲ့ကြသည်။²¹

တာဝန်မှပျက်ကွက်သည်ဟု အစီရင်ခံခဲ့သော ပညာရေးဝန်ထမ်းများစာရင်းကို ပေးရန် တက္ကသိုလ် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို စစ်တပ်က မေလ ၃ ရက်တွင် အမိန့်ပေးခဲ့သည်။²² ပညာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ရုံးဝန်ထမ်းများအား CDM တွင် ပါဝင်မှုကို ရပ်တန့်ပြီး အနာဂတ်၌ CDM တွင် ပါဝင်ခြင်းမပြုပါဟု ကတိပြု အသနားခံလွှာတွင် လက်မှတ်ထိုးရန် ထပ်မံအမိန့်ပေးခဲ့သည်။²³

မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားရောက် ပညာရှင်များနှင့် ကျောင်းသားများကိုလည်း စစ်တပ်ထိန်းချုပ်ထားသည့် အစိုးရမှ ပစ်မှတ်ထားခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဩစတြေးလျတွင် ကန်ဘာရာရှိ မြန်မာသံရုံးမှ ဝန်ထမ်းများက ဩစတြေးလျနိုင်ငံမှ ထောက်ပံ့သော ပညာသင်ဆုများဖြင့် ပညာသင်ယူနေသော မြန်မာအစိုးရ ဝန်ထမ်းများအား သစ္စာရှိရန်နှင့် CDM တွင် မပါဝင်ဖို့ ကတိပြုရန် (မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ပညာရေးဝန်ထမ်းများကိုလည်း ဤသို့ပင် တောင်းဆိုထားသည်) နှင့် “ပါဝင်ဖို့ မည်သူ့ကိုမှ မတိုက်တွန်းရန်” တောင်းဆိုထားသည့် စာများ ထုတ်ပြန်ပေးပို့ခဲ့သည်ဟု အစီရင်ခံထားသည်။²⁴ ဤတောင်းဆိုချက်ကို တုံ့ပြန်ရန် ပျက်ကွက်ပါက သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်အမှားများကို ပေးပါက “တည်ဆဲဥပဒေနှင့် စည်းကမ်းများအတိုင်း အပြစ်ပေးခံရမည်” ဖြစ်သည်ဟု ထိုစာကို မိတ္တူ ရယူထားသော ဩစတြေးလျ အသံလွှင့် ကော်ပိုရေးရှင်း က ဆိုခဲ့သည်။²⁵ မြန်မာအစိုးရသည် CDM ကို ထောက်ခံကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသော နိုင်ငံခြားတွင် PhD သင်တန်းများ တက်ရောက်နေသော အစိုးရဝန်ထမ်းများအား စည်းကမ်းပိုင်းဆိုင်ရာ အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်ထားပြီး အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ထိုဝန်ထမ်းများအား မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာရန် အမိန့်ထုတ်သည် သို့မဟုတ် ထိုဝန်ထမ်းများ၏ အစိုးရ ပညာတော်သင်ဆုများကို ရုပ်သိမ်းကြောင်း အမိန့်ထုတ်သည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကို ပံ့ပိုးပေးနေသော ပညာရှင်များထံမှ SAR က သိနားလည်ထားပါသည်။

စစ်တပ်နှင့် ရဲများက အင်အားသုံးခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများစွာကို တာဝန်မှဆင်းငံ့ခြင်းနှင့် အလုပ်ဖြုတ်ခြင်းအပြင် ကျောင်းသားများနှင့် ပညာရှင်များအား အကျပ်ကိုင်သည့် အခြားဥပဒေအရ အရေးယူမှုများသည် လူ့အခွင့်အရေး၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အသိုင်းအဝန်း၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်အပေါ် ပြင်းထန်စွာ တိုက်ခိုက်မှုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့အားလုံးကဲ့သို့ပင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ၊ ပညာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ရုံးဝန်ထမ်းများသည် စုရုံးခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းမှတစ်ဆင့် မိမိတို့ဆန္ဒကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖော်ပြခွင့် ရှိသည့်အပြင် အကြမ်းဖက်မှု သို့မဟုတ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို အဆုံးသတ်စေသော လက်စားချေမှုကို ကြောက်ရွံ့ရန် မလိုဘဲ ထိုကဲ့သို့ အခွင့်အရေးများကို ရယူကျင့်သုံးနိုင်ရမည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်တပ်နှင့်ရဲများအား အင်အားသုံးခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် သပိတ်မှောက်သူများကို ဖမ်းဆီးခြင်းမှ ချက်ချင်း ရှောင်ကြဉ်ရန်၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများနှင့် အခြားအရပ်သားဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများတွင် ဝင်ရောက်စီးနင်း တပ်စွဲခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် ထိုအဆောက်အအုံများတွင် လက်ရှိ နေထိုင်နေသော စစ်တပ်နှင့်ရဲအင်အားများကို ဖယ်ရှားပေးရန် SAR က တောင်းဆိုလိုက်ပါသည်။ စစ်တပ်အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျသော အရပ်သားဦးဆောင်သည့် အစိုးရကို မူလအတိုင်း လျင်မြန်စွာ အာဏာအပ်နှင်းရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ပြန်လည်ကြီးစိုးရန်အပြင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် အရည်အသွေးမီ အဆင့်မြင့်ပညာရေးနှင့် အခမဲ့ အကြံဉာဏ်ဖလှယ်ရေးတို့အတွက် လိုအပ်သော အခြားအခြေအနေများ အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ရန် SAR က တိုက်တွန်းပါသည်။ မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆီလျော်သော ပြစ်ဒဏ်ခတ်ခြင်းဖြင့် အထက်ပါ လုပ်ဆောင်ချက်များ ဆောင်ရွက်ရန် ဖိအားပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အသိုက်အဝန်းကို ပံ့ပိုးကာ ယာယီ နေထိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခြင်းနှင့် ထိုကိစ္စရပ်အတွက် အစိုးရထံမှ ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းဖြင့် အန္တရာယ် ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသော ပညာရှင်များနှင့် ကျောင်းသားများကို ကူညီရန် ရရှိနိုင်သော အရေးယူမှုအားလုံးကို ဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံတကာ အစိုးရနှင့် အဆင့်မြင့်ပညာရေး ခေါင်းဆောင်များအား SAR က တောင်းဆိုလိုက်ပါသည်။

အဆုံးသတ်မှတ်ချက်များ

1. UNESCO ၏ “အဆင့်မြင့်ပညာရေးမှ ပညာရေးဝန်ထမ်းများ၏ အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ အကြံပြုချက်”၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်၊ စာပိုဒ် ၁၇ ကို http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13144&URL_CO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html တွင် ကြည့်ပါ။
2. ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) ကို http://www.burmalibrary.org/docs5/Myanmar_Constitution-2008-en.pdf တွင် ကြည့်ပါ။
3. “နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေးအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေများ၊ ဥပဒေနှင့် အမိန့်အာဏာ တည်တံ့မှု၊ အသိုင်းအဝိုင်း ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ငြိမ်သက်မှု သို့မဟုတ် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အမိန့် သို့မဟုတ် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို မဆန့်ကျင်သရွေ့ အောက်ပါအခွင့်အရေးများကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်”ကို ပိုဒ်ခွဲ 354 တွင် ကြည့်ပါ။
4. ပညာရေးအား တိုက်ခိုက်မှုမှ ကာကွယ်ရန် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့ “ဘေးကင်းသောကျောင်းများဖြစ်ရေး ထုတ်ဖော်ကြေညာချက် အားပေးထောက်ခံမှုများ” ကို <http://ssd.protectingeducation.org/endorsement/> တွင် ရရှိနိုင်သည်။

5. ဂရန့်ပက်ခ်၏ “ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ဩစတြေးလျနိုင်ငံသား အကြံပေးအရာရှိအတွက် အမှုကြားနာရေးကို မသတ်မှတ်ရသေးပါ” ဆက်စပ် စာနယ်ဇင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၃ ရက်၊ <http://apnews.com/article/aung-san-suu-kyi-myanmar-australia-trials-business-081dc1ceb6268c13735e4ce31a990fcd>။
6. နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြု အဖွဲ့အစည်း (AAPP)၊ “စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ နေ့စဉ် အကျဉ်းချုပ် ပြောဆိုအသိပေးချက်”၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်၊ <http://aappb.org/?p=17934>။
7. နော်ဆေးဖောဝါး၊ “ကျောင်းသားများ၊ ဆန္ဒပြသူများသည် သပိတ်ဖြိုခွင့်ရာတွင် သေဆုံးမှုများရှိသော်လည်း ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိပါ”၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၅ ရက်၊ <http://www.universityworldnews.com/post.php?story=20210305141315863>။
8. “မီးသတ်သမားများ နိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးကြသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သေနန်းသည် မြင့်တက်လာသည်” *Yahoo!* သတင်း မှတစ်ဆင့် Reuters ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်၊ <http://news.yahoo.com/myanmar-dead-rises-firemen-flee-171355841.html>။
9. AAPP (၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်)
10. SAR ပညာရပ်ဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ရေး စီမံကိန်း (AFMP)၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ ရက်၊ <https://www.scholarsatrisk.org/report/2021-02-04-university-of-medicine-mandalay/>။
11. SAR AFMP ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်၊ <https://www.scholarsatrisk.org/report/2021-02-12-mawlamyine-university/>။
12. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂ ရက်၊ <https://www.scholarsatrisk.org/report/2021-03-02-university-of-yangon/>။
13. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၁ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2021-04-21-mytikyina-university/>။
14. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၁ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2021-05-21-hinthada-technological-university/>။
15. “ဟင်္သာတ နည်းပညာတက္ကသိုလ်၊ မြို့ပြအင်ဂျင်နီယာဌာနမှ လက်ထောက်ကထိက အဖမ်းခံရ” *ဗမာ့ ဒီမိုကရက်တစ် အသံ*၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၁ ရက်၊ <http://burmese.dvb.no/archives/465012>။
16. SAR AFMP၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၉ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2020-09-29-various-institutions/>။
17. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2021-01-05-yadanabon-university/>။
18. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၄ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2021-02-14-myanmar-aerospace-engineering-university/>။
19. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၇ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2021-03-07-mandalay-technology-university/>။
20. SAR AFMP၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၇ ရက်၊ <https://www.scolarsatrisk.org/report/2021-03-07-monywa-university/>။
21. လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာနေရာနှင့် ဖြစ်စဉ် ဒေတာ စီမံကိန်းမှ အချက်အလက်များကို ပိုမိုလေ့လာရန်နှင့် ဝင်ရောက်ယူရန် <https://acleddata.com/> သို့ ဝင်ကြည့်ပါ။
22. “အာဏာသိမ်းမှုကို ဆန့်ကျင်သည့်အတွက် မြန်မာဆရာဆရာမပေါင်း ၁၂၅၀၀ ကျော် ရာထူးမှဆင်းငံ့ခံရသည်” *Reuters*၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၂ ရက်၊ <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/more-than-125000-myanmar-teachers-suspended-opposing-coup-2021-05-23/> ။
23. နော်ဆေးဖောဝါး၊ “အာဏာသိမ်းအစိုးရက အတန်းများပြန်တက်ရန် ကြေညာသော်လည်း ပုံမှန် အခြေအနေမဟုတ်ပါ” *တက္ကသိုလ်လောက သတင်းများ*၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၃ ရက်၊ <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20210423115051629>။ နော်ဆေးဖောဝါး၊ “စစ်တပ်သည် တက္ကသိုလ်များကို ပြန်ဖွင့်သော်လည်း တက်သည့်ကျောင်းသား မရှိသလောက် ဖြစ်သည်” *တက္ကသိုလ်လောကသတင်းများ*၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလ ၇ ရက်၊ <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20210506230745241>။
24. “မြန်မာစစ်တပ်က အလုပ်လုပ်ရန် ငြင်းဆန်သည့်အတွက် ဆရာဆရာမ ၁၆၀၀ ကျော်ကို အလုပ်မှ ဆိုင်းငံ့လိုက်သည်” *ဧရာဝတီ သတင်းစာ*၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလ ၈ ရက်၊ <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-suspends-over-1600-educatgors-for-refusing-to-work.html>။
25. နော်ဆေးဖောဝါး၊ “အာဏာသိမ်းအစိုးရက အတန်းများပြန်တက်ရန် ကြေညာသည်” ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၃ ရက်။
26. စတီဗန် ဇိုင်ရက်ဇစ်၊ “ဩစတြေးလျနိုင်ငံရှိ မြန်မာကျောင်းသားများက သံရုံးမှ ခြိမ်းခြောက်မှုပြုလုပ်ကြောင်း စွပ်စွဲသည်” *ဩစတြေးလျ အသံလွှင့် ကော်ပိုရေးရှင်း*၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၈ ရက်၊ <https://www.abc.net.au/news/2021-06-28/myanmar-students-in-australia-accuse-embassy-of-intimidation/100249258>။
27. Ibid.